بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2021/HC-A/15
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މުޙައްމަދު [illegible]، [illegible] / [illegible]
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: [illegible]
- [illegible] ފަރާތް: [illegible] / [illegible]
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: [illegible]

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު [illegible]

ފަނޑިޔާރު [illegible]

ނިންމި ތާރީޚު: 17 ޛުލްޤަޢިދާ 1444 / 06 ޖޫން 2023

ނޯޓް: 06 ޖޫން 2023 ވަނަ ދުވަހު [illegible] 06 ޖެނުއަރީ 2023 [illegible] "06 ޖޫން 2023" [illegible]

[illegible]

ހައިކޯޓުގައި ފާސްކުރި ތަފްސީލީ ޙުކުމުގެ ތާރީޚު:

06 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1442

19 ޖަނަވަރީ 2021

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 124/Cv-C-HD/2020
- **ނިންމި ތަން:** ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަން
- **ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާއިގެދު ދިމާރު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ[1]
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 14 ސެޕްޓެމްބަރު 2020
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 15 ނޮވެމްބަރު 2020

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

މުޙައްމަދު އަޒީމް، މ. އަރުވަސްތުމާރި / ސ. ހިތަދޫ

ވަކީލް: ޝަމްނާ ޒައިނާ / ދިޔާނާ ނަސީމާ ޝަރީފް

އިބްރާހީމް ސަލީމް، ޖަންބުރޯޒު / ސ. ހިތަދޫ

އިސްތިއުނާފުގެ ރައްދުވެރި ފަރާތް

ޚާލިދު ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް

ވަކީލް: މުޙައްމަދު ސިނާން، ފުލުހުން / ގ. ވިލާގަލަލީ

---

[1] މަޢުނަ- އެއްބަސްވުމާއިގެދު ދިމާރު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ- (abuse of proccess)

- ### ފަރިޔާދު ހުށަހެޅި ޝަރީޢަތުގެ ޚުލާޞާ:

މައްސަލައިގެ ފަރާތްތައް

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމްކުރި ޝަރީޢަތުގެ ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 މައްސަލައިގައި އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، ޝަރީޢަތް އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ސ.ހިތަދޫ / މ.އަލިމަސްވާދީ، މުޙައްމަދު އަޙްމަދު (ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު: A156796)ގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވުމަށް އެދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވައިގެން ބަލައިގަނެވުނު ޝަރީޢަތެކެވެ.

2. މި ޝަރީޢަތުގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ގުރޫޕް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-411/2008)އެވެ. އަދި ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ސ. ހިތަދޫ / ނަސީމީގެ ޔަޢުޤޫބު ޢަލީ (ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު: A055499) އެވެ.

ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމްކުރި ޝަރީޢަތް ހުކުމުގެ ޚުލާޞާ

3. އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމްކުރި ޝަރީޢަތުގެ ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 މައްސަލާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުދުވަހުގެ ރިޕޯޓުން ބެލިއިރު، އެ މައްސަލައަކީ ޤަރުޟު ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ހުކުމްކުރި ކޯޓު ނަންބަރު 10809 ބިލުގައި ގުރޫޕް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ދަރަނިގައި ހަރަދުކުރެވޭ ޒާތުގެ އެއްބަސްވުމާ ކޮށެވިފައިވާ ދަރަނި ރޯދުމަން ވިޔައިވާ އެއްބަސްވުމާ އަޑިގަނޑު ދޫސް އަތިރިގެ ފިހާރަތަކަށް ސ.އަލިމަސްވާދީ / ހާރު، މުޙައްމަދު އަޙްމަދު ދިރާގުވެރިކަމުގެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ގުރޫޕް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާ ދެމެދު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު އަޙްމަދުގެ ބާކީން ޖުމްލަ 19,439,639/85ރ. (ނަވާރަމިލިއަން ހަތަރުލައްކަ ތިރީސްނުވަހާސް ހަސަތޭކަ

ޑިޕީސްޓުރަކުރިޔާ އަންޑިރަ ވަސްޓާރީ) ހުޅުމާލެ އިން ޒޯރްފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ވަކާލުން ހ.އަރިވަސްޓާރީ / މާލެ، މުޙައްމަދު އަޒީމް ގެއްލުމެއް ދައްކަވާކަން ކުރަންޖެހޭ ވަޑައިގެންފައިވާތީ އެކަން ބާޠިލެވެ.

ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމުގެ ޚުލާޞާ

4. ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 124/Cv-C-HD/2020 ގެ ޝަރީޢަތުން ނިންމާފައިވަނީ؛ "ދަޢުވާ، ޒޯރްފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ (C-411/2008)ގެ ވަކާލުން ހ.އަރިވަސްޓާރީ / މާލެ، މުޙައްމަދު އަޒީމް (ދރކ ނަންބަރު A156796)ގެ މައްޗަށް ދައްކަވާކަން ކުރަންޖެހޭ ވަޑައިގެންފައިވާތީ އެކަމާ ވަކީލު ދެފަރާތުގެ ތެރެއިން ހުށަހެޅި ދައުވާގެ މައްސަލައިގައި މުއްދަޢާ ހިމެނޭގޮތަށް ދައްކަން ޖެހޭ ފައިސާގެ ޢަދަދާއި ހަވާލުކުރަން ކަނޑައަޅާ، މި މައްސަލާގެ ދައްކަ ކޯޓު ޚަރަދާއި ފައިސާގެ ބާކީ ދައްކާ ވަކީލުން 09 ނޮވެމްބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން ސަރުކާރު ފައިސާ "ސަރުކާރުގެ ކުރުމުގެ ޤާނޫނު ހިންގުމުގެ ގަވާއިދު 6"ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ 04 ވަނަ ނަންބަރު ބަޔާން، ދައްކަވާކަން ވަކީލުން އެދުނުކަމުގައި ދައްކާ ފައިސާ ކުރަން ޖެހޭ ފަރާތްތައް، މި މައްސަލައިގެ ދައްކާ ކޯޓު ޚަރަދު، މުއްދަޢާގެ ބަދަލު ދައްކަން ޖެހޭނެއެވެ." މިގޮތަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

5. ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 ގެ ޝަރީޢަތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ހ.އަރިވަސްޓާރީ / މާލެ، މުޙައްމަދު އަޒީމް (ދރކ ނަންބަރު A156796)ގެ ވަކާލުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި، އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދިފާޢުގެ ވަކީލު ސަރުކާރުގެ މަޤާމުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެ ނުކުތާތަކަކީ؛

-5.1 އިސްތިއުނާފު މިކުރެވޭ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއަކީ މީގެ ކުރިންވެސް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ތިން ފަހަރެއްގެ މަތިން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކަށްވާތީއާއި، އެ ދަޢުވާ އަލުން ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު ދެއްވައި ހުކުމްކުރައްވާފައިވާތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/51 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއި

-5.2 އިސްތިއުނާފު މިކުރެވޭ ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމުގެ [illegible] ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ ބައްލަވައިގަންނަވައި، އަލުން ދަޢުވާ އިސްލާހުކުރުމުގެ ހައްޤު އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 25/75 ([illegible] ދަޢުވާގެ ޤާނޫނު) އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/298 ގެ ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2008/SC-A/10 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

6. މި މައްސަލައިގައި، ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކާއި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތާއި އަދި މިމައްސަލައަށް [illegible] ފަރާތުން ދައްކާ ވާހަކަތަކަށް ޝަރީޢަތުން އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކުން ބަލާއިރު ތިރީގައިވާ ކަންކަން [illegible] ހުރިކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ.

7. ޔާޑް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު އަޒީމްގެ މައްޗަށް ކުރެވުނު ދަޢުވާއަކީ، ޔާޑް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން [illegible] [illegible] ނަންބަރު 10809 ބިޑުގައި ޔާޑް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] ވެފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]

ސަބަބުން ފާއިޒް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު އަމީނުގެ ކިބައިން ޖުމްލަ 19,439,639/85ރ. (ނަވާރަމިލިއަން ހަތަރުލައްކަ ތިރީސްނުވަހާސް ހަސަތޭކަ ތިރީސްނުވަރުފިޔާ އަށްޑިހަފަސްލާރި) ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ދަޢުވާއެއްކަން އެނގެން އޮތެވެ.

8. ފާއިޒް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ވަކީލުން ހުށަހެޅި ފުރަތަމަ ދަޢުވާ ސިވިލް ކޯޓުގައި ބަލާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1818/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިންނެވެ. އެ ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރައްވަފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް އެއްބަސްވުމަކާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ބުނެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 6,839,639.58ރ. (ހަމިލިއަން އަށްލައްކަ ތިރީސްނުވަހާސް ހަސަތޭކަ ތިރީސްނުވަރުފިޔާ ފަންސާސްއަށްލާރި) ނަގައި ދިނުމަށެވެ. މި ދަޢުވާއާއި ގުޅިގެން މައްސަލައިގެ ބަޔާންތައް [illegible] ހެކިންގެ [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން [illegible] ބަޔާން ހުށަހަޅަން [illegible] [illegible] އަޑުއެހުމަށް ޙާޟިރުނުވުމުގެ ސަބަބުން، 27 މާރިޗު 2017 ގައި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ ފޯމް ސިވިލް ކޯޓުން ބާޠިލުކުރައްވައި މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވާކަން އެނގެން އޮތެވެ.

9. އިސްވެ ބުނެވުނު ދަޢުވާ ބާޠިލުކުރުމުން، ދެވަނަ ފަހަރަށް އެ ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން 03 މެއި 2017 ގައި ހުށަހަޅުއްވައިފިއެވެ. މި ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުގެ ވަކީލުން ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ [illegible] ނަމަވެސް [illegible] [illegible] ބަޔާން ބަދަލުކުރުމަށްފަހު، 13 ނޮވެންބަރު 2017 ގައި [illegible] އަޑުއެހުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ޙާޟިރުނުވުމުން، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާ ސިވިލް ކޯޓުން ބާޠިލުކުރައްވައިފައެވެ.

10. 30 ޖަނަވަރީ 2018 ގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible] ދަޢުވާ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފައެވެ.[1] މި މައްސަލަވެސް އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުގެ އެދުމުގެ މަތިން ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީ ފުރަތަމަ ދަޢުވާ [illegible] ހިސާބުންނެވެ. މި ދަޢުވާ 21 އޮގަސްޓް 2019 ގައި ޙުކުމް ކުރައްވާފައެވެ. އެގޮތުން ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ، [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގައި [illegible] އެއްބަސްވުމަކީ، [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި، މ. އަލިމަސްވާދީ / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް ޙުކުމް ކުރައްވާފައެވެ.

11. 27 ފެބުރުވަރީ 2020 ގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން މި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް [illegible] [illegible] ހުށަހަޅައިފައެވެ.[2] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި، މ. އަލިމަސްވާދީ / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] މ. އަލިމަސްވާދީ / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 12,600,000.00ރ.

---

[1] މި [illegible] ޤަޟިއްޔާއަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 464/Cv-C/2018 ގެ [illegible]

[2] މި [illegible] ޤަޟިއްޔާއަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 ގެ [illegible]

([illegible] ޑިވިޝަން [illegible]) ނަގައި ދިނުމަށް އެދިފައިވެއެވެ. މި ދަޢުވާ އަޑުއަހަން ހުށަހަޅުއްވުމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން 09 ނޮވެމްބަރު 2020 ގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވައި، ދަޢުވާ އިސްބާތު ކުރުމުގެ ގޮތުން ދަޢުވާ ފޯމް [illegible] އެދިފައިވެއެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން އެދުނު ވަގުތީ ދަޢުވާ ފޯމު ބާޠިލުކޮށް، އަދި މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ވަކީލު ވެސް އަދި މި މައްސަލައިގައި ކަން ނިންމާފައިވަނީ ކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

12. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމާއި ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅުއްވާ މި މައްސަލައިގައި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރި މުޙައްމަދު ޢަލީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ސަބަބުތަކަކީ، މި މައްސަލަ ބެލުމުގެ ކުރުމަށްފަހު މިއީ އަދުން ހަމަހަމަ ގޮތަށް ބެލުމަށް [illegible] ތެރޭގެ މައްސަލައާއި ކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ބަލާފައި، މި މައްސަލައިގެ މައްސަލަތަކުގެ ބަޔާނުގައި ވާހަކަ އަދި މި މައްސަލައިގައި ކަން ނިންމާފައިވާ ގޮތް އަދި އިންސާފުގެ ބުނުން ނަހަމަ ގޮތުގައި ހިފުމުގެ ގޮތުން ހަމަހަމަކަމާއި މައްސަލައާ ކަމަށް ދެކޭ ނަމަ މައްސަލަ އަދި ހަމަހަމަ ގޮތުން ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ހިމެނޭ ކަމަށް ނިޔާކުރެއްވި ހަމަހަމަކަން ދޫކޮށް ހަމަހަމަ ޝަރީޢަތެއް އެދިގެން އަލުން ހުށަހަޅައިފައެވެ.

13. އަދުލުވެރިކަމާއި ހަމަތަކާއެކު ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްދިޔުމަކީ ކޮންމެ މީހަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކާއި[3] މި ޙައްޤު އަސާސީގައި ދިނުމުގެ ގޮތުން، ޤާނޫނަކުން ޤާއިމު ކޮށްފައިވާ މިނިވަން އަދި ތަރަފުނުހިފާ ކޯޓަކުން ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލަކުން މައްސަލަ ނުވަތަ ދަޢުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ ފުރިހަމަ ހާމަ ޝަރީޢަތެއް ލިބިގަތުމާއި، އަދި ދަޢުވާ ކުރިއަށްގެންދެވޭ މަރުޙަލާގައި ގޮތުން ކުރިޔަށް ޙައްޤުތަކަށް އަދި ޙިމާޔަތްދޭ ފަރާތް މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދާ މަރުޙަލާގައި ޤާނޫނީ ޙައްޤުތަކާއި މި ޙައްޤު މިންވަރުގެ ފަރާތަކަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ގޮތުން އަދި މި ޙައްޤު ޤާނޫނީގޮތުން ލިބިދޭ ވަކިވަކި ފަރާތްތަކަށް ޙިމާޔަތްދޭ ފަރާތް މައްސަލަތަކުގެ ކުރިއަށްގެންދާ އެ މައްސަލައެއްގެ ބަލައިގަނެވޭ ފަރާތް މައްސަލަ ފަރާތެއްގެ ފަރާތް މައްސަލަ ބަޔާންކުރެވުނު

---

[3] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[illegible] މައްސަލަ، ކޯޓުން ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލަކުން [illegible]

[illegible]

14. ޤާނޫނުއަސާސީން [illegible] އެއްވެސް [illegible]

15. [illegible] މައްސަލަތައް [illegible] ކޯޓަކުން ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލަކުން [illegible] (abuse of proccess) [illegible].[4]

---

[4] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/10 ([illegible])ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] އަދި 48 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible]

16. ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ ބުރުދަނުގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާއި ދެން ޢަދުލުވެރި އަދި އިންސާފުވެރިކަން އަމަލުކުރުން ވާޖިބުވާ ފަރާތުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ނުވަތަ މައްސަލާގައި ހިމެނޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކާއި މުދުވުސް ކަނޑައަޅާފައި ޖެހޭނީ އަދުލު އިންސާފުގެ ހަމަތަކާއި އެއްގޮތަށްކަމާއި، މިގޮތުން ކޯޓަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމަށް ޢަމަލީ ޚިދުމަތް ޤާނޫނުކުރި ފިޔަވަތް ޖެއްސުމާކަށް އެއްފަރާތުކުރުމުގެ ގޮތުން، ނުވަތަ އެފަދަ ހުށަހެޅުމެއް ދެކޮޅަށް ކަމަށްވާ ފަރާތުގެ ނިޔަތް ދިނުމުގެ ގޮތުން، ނުވަތަ ގައުމުގެ [illegible] [5]

17. ވީމާ، މި ބާބުގެ ގޮތުން، ކޯޓަށް މައްސަލަތައް ހުށަހެޅުމުގެ ހިފުން، [illegible]

---

[5] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/10 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

18. ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދާ ޙާލަތުގައި އަމަލުކުރާނެ ވަކި އުސޫލެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] ބަޔާންކޮށްފައި ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ޖޫން 2022 ގައި އަމަލުކުރަން ފެށުނު މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި[6] ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދާ ޙާލަތްތަކުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލު އެ ޤާނޫނުގެ ބާވީސްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދަޢުވާއެއް [illegible] [illegible] އަނބުރާ ގެންގޮސް [illegible] [illegible] އަލުން ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible]، ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިޔުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

19. އިސްތިއުނާފު [illegible] މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގައި [illegible] މައްސަލާގައި [illegible] މައްސަލައިގައި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] އޮތެވެ. [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގައި [illegible]. [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ދަޢުވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ދަޢުވާކުރި [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

20. އަދި [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]

---

[6] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021

[illegible] އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] 2020 [illegible] 09 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ނަންބަރު 07/Cv-C-HD/2021 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

21. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ބޭނުންކުރާ ވަސީލަތެއްގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] ބެލެވެން އޮންނާނީއެވެ. މިގޮތުން މަޤުބޫލު އެއްވެސް ސަބަބެއްނެތި ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއެއްގެ [illegible] ރިޝްވަތް [illegible] ދަޢުވާ ބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ ދަޢުވާ ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] ފުރުސަތު [illegible] [illegible] އެއް ނަތީޖާއަކީ މައްސަލައިގައި [illegible].

22. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި މިވާ ސިވިލް ކޯޓު [illegible] ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި މިވާ މައްސަލަ [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ މި މައްސަލާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]. [illegible] [illegible] މި [illegible] ސިވިލް ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ނުވެއެވެ. [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] މައްސަލައެކެވެ.

23. [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން [illegible]

މައްސަލަ [illegible]

24. ސިވިލް ކޯޓު [illegible] ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 [illegible] ސިވިލް [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން [illegible] މި މައްސަލަ [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަރީފުގެ ރައުޔު:

25، ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ނިޔާޒް ފަހުމީގެ ރައުޔު:

26، ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތާ ގުޅޭގޮތުން

27، މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހުކުމްކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްޤު ދައުލަތަށްވެސް ލިބިގެންވެއެވެ. އާންމު އުޞޫލުގެ ގޮތުން[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[8] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނުކަމުގެ ނިޔާ ޢާއްމުކޮށްދިނުމަށް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނުކަމުގެ ނިޔާ ޢާއްމުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[9] އެހެންކަމުން، ޝަރީޢަތް ނިމުނުކަމުގެ ނިޔާގެ ހުކުމްނާމާ ލިބުމަށް ބަލާނުލައި އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[10]

---

[7] މިކަމުގައި ބަލާ އިސްތިސްނާތައް ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[8] ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[9] ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[10] ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

● **ޙުކުމް**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތައް އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޒަންގެ ނަންބަރު 124/Cv-C-HD/2020 ޤަޟިއްޔާގައި ބެލުނު މައްސަލާގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު މިއީ އަދުލު އިންސާފުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުން [illegible] ދަޢުވާއެއްކަން އެނގެން އޮތުމުން، ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޒަނުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ހުކުމް ބާޠިލުކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ވަކީލު މ. [illegible] / މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް މައްސަލައެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް [illegible] [illegible] އެކުއެކީ މަތިން މި ޤަޟިއްޔާ ބަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

[illegible]

ފަނޑިޔާރު [illegible] ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު ފަނޑިޔާރު [illegible]
(ރިޔާސަތު)